

Motion till riksdagen 2021/22:3973

av Johan Pehrson m.fl. (L)

Liberala insatser mot mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, våld i samkönade relationer samt sexualbrott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimistrafvet för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förlängda preskriptionstider för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om helt borttagna preskriptionstider för alla sexualbrott mot barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat geografiskt område för kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maximistrafvet för överträdelser av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistrafvet för grov kvinnofridskränkning ska vara ett års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla typer av brottsliga gärningar ska kunna läggas till grund för att döma en person för fridskränkning alternativt kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda bestämmelsen om olaga förföljelse till bl.a. bedrägeribrott och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förföljelse mot flera personer i en och samma familj ska kunna räknas in i bedömningen av olaga förföljelse och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kränkande fotografering och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårdnadsfrågor för en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om interimistiska beslut om vårdnad, boende och umgänge vid misstanke om våld mot den ena vårdnadshavaren och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Polismyndighetens utredningskapacitet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om spårsäkring vid sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behandlingsprogram i Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som dömts för brott mot närstående eller sexualbrott och vägrar delta i behandlingsprogram inte ska vara aktuell för villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektronisk övervakning efter frigivning från kriminalvårdsanstalt och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktig och stabil finansiering av kvinno- och tjejjourer och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bidragsgivning för finansiering av skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avtal med jourerna enligt IOP-modellen (ideellt–offentligt partnerskap) och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jourverksamhetens behov av stöd vid ändrade krav och ändrad lagstiftning för skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner bör ha samverkan med en lokal jour och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler skyddade boenden har god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barns villkor på skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rutiner för vårdgivare för att upptäcka våldsutsatthet och hedersrelaterade problem och tillkännager detta för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rutiner för skolor för att upptäcka våldsutsatthet och hedersrelaterade problem och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om relationsvåldssamordnare och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om unga killars våld mot unga tjejer och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot årsrika människor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kvinnofridslinjen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en haverikommission för enskilda fall av dödligt våld och andra grova våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer, annat våld i nära relationer och alla former av sexualbrott angår hela samhället. Det rör sig ofta om allvarliga brott och offren är många. Mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer samt hedersrelaterat våld och förtryck är det mest extrema uttrycket för föreställningen att flickors och kvinnors frihet, värdighet och integritet är underordnad männens. Det kan vi som liberaler aldrig stå passiva inför.

Det polisanmäls omkring 30 000 fall av misshandel mot flickor och kvinnor varje år. I cirka hälften av dessa fall är offret i en nära relation med förövaren. Mörkertalet är dock stort. Brottsförebyggande rådet, Brå, uppskattar att 80 procent av mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer aldrig polisanmäls. Var tredje vecka mördas en kvinna eller flicka i Sverige av en man de har eller har haft en nära relation med.

Våld i nära relationer och sexualbrott begås av både män och kvinnor, förekommer i både olikkönade och samkönade relationer och kan ha både kvinnor och män som offer, i alla åldrar. Detta får dock aldrig användas som ursäkt för att blunda för den strukturella könsmaktsordning som våldet är ett uttryck för. De flesta förövarna är män och unga killar, och de flesta offer är kvinnor och unga tjejer. Därför är insatserna för att motverka våld i nära relationer och sexualbrott inte bara ett arbete mot en allvarlig typ av brottslighet, utan också en av de allra mest prioriterade jämställdhetsfrågorna.

I detta sammanhang måste också det hedersrelaterade våldet och förtrycket uppmärksammas, som även det är starkt grundat i patriarkala föreställningar om mäns rätt till makt över sina närstående flickor och kvinnor.

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer drabbar även barnen. Enligt Brå lever 150 000 barn i Sverige tillsammans med en förälder som blivit misshandlad av den andra föräldern.

Vi vill understryka att genusdimensionen är central för att förstå orsakerna till att brottens offer och förövare fördelar sig som de gör. Den är också central för att förstå

vilka konsekvenser våldet får, inte bara för det enskilda offret utan också för människors föreställningar om vad de ska vara rädda för. Våld av fysiskt, psykiskt eller annat slag liksom hot om våld används som medel för makt, kontroll och underordning.

För den enskilda individen är våldet och kränkningen lika förödande oavsett kön. De brottsoffer som är män ska inte osynliggöras på grund av att de är i minoritet. Offer för våld i samkönade relationer ska heller inte osynliggöras på grund av medvetet eller omedvetet heteronormativt tänkande.

Det behövs ett tydligt hbtq-perspektiv och likaså medvetenhet om att vissa brottsoffer kan vara särskilt utsatta på grund av sin personliga situation. Detta gäller bland annat äldre, personer med funktionsnedsättning samt personer med dåliga kunskaper i svenska.

Men varje individ, oavsett kön, har ett ansvar att reflektera över och bli medveten om de mekanismer som ligger bakom att så många unga killar och män utsätter så många unga tjejer och kvinnor för våld. Skulden för det våld som utövas ligger hos den som slår – inte hos den unga tjejen, kvinnan eller kollektivet. Däremot har vi ett gemensamt ansvar att förändra.

Var femte vuxen kvinna i Sverige har utsatts för allvarligt sexuellt våld någon gång i sitt liv. Enligt en ny studie från Stiftelsen Allmänna Barnhuset har andelen unga som utsatts för sexuella övergrepp ökat från var femte till var fjärde från 2014. När det gäller tjejer har var tredje 18-åring varit utsatt för sexuella övergrepp under sin uppväxt. Det framkommer även att unga tjejer mellan 16 och 24 år är de som är mest utsatta enligt Brå och MUCF. Samtidigt är förövaren oftast en jämnårig eller något äldre kille. Brå uppskattar att runt 100 våldtäkter begås varje dag, med kvinnor och barn som huvudsakliga offer, och att 98 procent av förövarna är män och killar.

Det krävs en ökad kraft i arbetet mot alla former av mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer. Det är en uppgift som angår såväl politiken, civilsamhället, föreningslivet, företag och fackföreningar som vårt ansvar som individer. På politiken ligger ansvaret att säkerställa en effektiv och rättssäker lagstiftning och att det finns tillräcklig kunskap i förskolan, i skolan, hos polisen, i rättsväsendet och inom vården, liksom att det offentliga agerar kraftfullt i rollen som arbetsgivare och verksamhetsansvarig.

För att minska brotten vad gäller mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer krävs ett brett och långsiktigt arbete där både förebyggande insatser, polisiära åtgärder, stöd till offren och behandling av gärningsmännen ingår. För att komma till rätta med våldet måste vi börja arbeta tidigt och erkänna mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer som den form av grov brottslighet som det är.

Liberalerna lägger här fram en samlad politik för att dels förebygga mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer, dels tydligt agera när brott har ägt rum. I särskilda motioner presenterar vi Liberalernas förslag för att motverka barns utsatthet, motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt motverka sexuella övergrepp på barn. Eftersom dessa områden är delvis överlappande har även dessa förslag betydelse i det övergripande arbetet mot mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat

våld i nära relationer. Även Liberalernas övergripande rättspolitik samt jämställdhetspolitik beskrivs i särskilda motioner.

Straffrätt och kriminalvård

Skärpta straff och förlängd preskriptionstid för sexualbrott

Efter många års utredningsarbete reformerades sexualbrottslagstiftningen i grunden den 1 juli 2018. Bland annat har det blivit tydligt att gränsen för straffbar gärning går vid om deltagandet i en sexuell handling är frivilligt eller inte. Vidare finns bl.a. ett särskilt oaktsamhetskrav för vissa allvarliga sexualbrott, och det straffrättsliga skyddet vid sexualbrott mot barn har stärkts vid oaktsamhet hos gärningsmannen i fråga om barnets ålder.

Allt detta är viktiga förändringar i rätt riktning, men ytterligare förändringar behöver ske för att vi ska få en modern och heltäckande sexualbrottslagstiftning där straffskalan står i proportion till brottens allvar.

Minimistraflet för våldtäkt har varit oförändrat ända sedan brottsbalken infördes 1962. Sedan dess har samhällets syn på den enskildes sexuella integritet förändrats väsentligt. Liberalerna anser att detta bör återspeglas i straffskalan genom att minimipföljden för våldtäktsbrott av normalgraden höjs från två till tre års fängelse. Med bifall till ett motionsyrkande från bl.a. Liberalerna gjorde riksdagen ett tillkännagivande om detta i maj 2018. Frågan blev föremål för utredning och den 1 juni 2021 tog regeringen emot betänkandet Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar. Utredningen föreslår bland annat att straffskalorna för flertalet sexualbrott ska skärpas.

Vid sidan av utredningens förslag anser Liberalerna att det också bör införas en särskild brottsrubricering för grovt sexuellt ofredande. Minimistraflet för grovt sexuellt ofredande bör vara nio månaders fängelse.

Slutligen bör preskriptionstiderna för sexualbrott förlängas. Dagens möjligheter till forensiska undersökningar genom bl.a. DNA-analyser gör att det numera finns möjlighet att få fram hållbar teknisk bevisning i betydligt fler äldre brottsutredningar. Detta gör det motiverat att förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott, där det i äldre utredningar oftast krävs teknisk bevisning för att få till stånd en fällande dom. För alla sexualbrott mot barn under 18 år bör preskriptionstiden helt tas bort, eftersom det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda barns sexuella integritet. Våra förslag om preskription utvecklas närmare i vår rättspolitiska motion.

Kontaktförbud och elektronisk fotboja

När Liberalerna i mars 2014 lade fram rapporten ”Stärkt skydd för hotade kvinnor” var vi det enda riksdagsparti som förespråkade en skärpning av lagstiftningen om kontaktförbud. Liberalerna presenterade konkreta förslag om stärkt skydd för offret i samband med frisläppande av fängelsedömda, höjt minimistraflet för grov fridskränkning och kvinnofridskränkning till ett års fängelse, förbättrat stöd till kvinnojourer samt att kontaktförbud med elektronisk fotboja ska kunna beslutas som förstahandsåtgärd, något som dock möttes med ointresse eller direkt motstånd från andra partier. Sedan dess har utvecklingen gått vidare, och vi välkomnar att det sent omsider förefaller finnas en bred majoritet för såväl straffrättsliga skärpningar som andra förbättringar av lagskyddet för den som hotas av våld och andra kränkningar i nära relationer. Under hösten 2021

kommer riksdagen att behandla en proposition med förslag till skärpta straff för våld och kränkningar i nära relationer, något som vi välkomnar.

De förslag som hittills lagts fram från regeringens sida är dock långt ifrån tillräckliga för att ge utsatta flickor och kvinnor och andra som utsätts för våld och kränkningar i nära relationer det skydd som de har rätt att begära. Det återstår att området för kontaktförbudet ska utökas, vilket kräver att lagen ändras så att särskilt utvidgat kontaktförbud ska kunna meddelas i fler fall och i särskilt allvarliga fall kunna gälla en hel kommun eller flera kommuner – kalla det ett kommunalt vistelseförbud eller en omvänd kommunarrest för förövaren. Den exakta avgränsningen av det skyddade området måste givetvis inte med nödvändighet följa kommungränserna, utan vad som är ändamålsenligt får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet såsom geografiska hänsyn samt hotbilden. Det viktiga är att brottsoffrets rätt till en skyddad zon i betydligt högre utsträckning måste ha företräde framför gärningsmannens rörelsefrihet.

Vidare bör tydligare konsekvenser formuleras vid överträdelse. I dag är maximistraffet för överträdelse av kontaktförbud ett års fängelse, förutom i de fall där kontaktförbudet är förenat med elektronisk övervakning (s.k. fotboja). Endast i de sistnämnda fallen är maximistraffet två år. Liberalerna anser att detta är feltänkt. Allvaret i den kränkning och det grova intrång i brottsoffrets privatliv och säkerhet som ligger i en överträdelse av ett kontaktförbud måste bedömas utifrån brottsoffrets perspektiv. Den kränkningen väger lika tungt oavsett om gärningsmannen har en elektronisk fotboja på sig eller inte när brottet begås. Liberalerna anser därför att straffskalan behöver ändras så att maximistraffet blir två års fängelse för alla överträdelser av kontaktförbud.

Bredda fridskränkingsbrottet

Det är positivt att minimistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning kommer att skärpas i enlighet med vad Liberalerna sedan länge förespråkat. Liberalerna vill även att fridskränkingsparagrafens tillämpningsområde breddas. Brotten fridskränkning och kvinnofridskränkning tar sikte på situationer då någon begår våldsbrott, brott mot frihet och frid, sexualbrott, skadegörelse eller brott mot kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Därmed faller andra typer av brottslighet utanför.

Det är välkänt att våld mot en närstående tar sig många olika uttryck och att gärningspersonen ofta använder en mångfald av brottsliga handlingar för att kränka eller kontrollera offret. Men till exempel ekonomiskt våld (såsom bedrägeri eller stöld) eller förtals- och förolämpningsbrott innefattas inte i de brott som kan ligga till grund för grov fridskränkning.

Från och med den 1 januari 2022 väntas förtal och grovt förtal kunna ingå som ett led i dels grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, dels olaga förföljelse. Vi vill dock göra fridskränkingsbrottet ännu mer generellt. Alla typer av brottsliga handlingar, oavsett art, ska kunna läggas till grund för att döma gärningspersonen för grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Bredda stalkningsparagrafen

En allvarlig form av kränkning är systematisk förföljelse, så kallad stalkning. Stalkning handlar inte om ett enskilt brott, utan går ut på att brottslingen systematiskt och under lång tid utsätter en annan människa för olika slags integritetskränkningar. Kvinnor utgör tre fjärdedelar av offren, och ofta är det en före detta make eller sambo som ligger bakom.

Den som utsätter en annan person för stalkning (olaga förföljelse) kan kränka personens integritet på många olika sätt. För att stalkningsparagrafen ska vara effektiv är det därför viktigt att den är så heltäckande som möjligt. Vi har under lång tid verkat för att brottstyper som förtal och förolämpning inkluderas, och vi är positiva till att det nu ligger färdiga förslag med denna innebörd på riksdagens bord. Det förekommer dock även att enskilda trakasseras genom identitetskapning, såsom systematiska falska beställningar på postorder m.m. Därför bör också bedrägeribrott ingå i stalkningsbestämmelsen.

I dag går det bara att tillämpa bestämmelsen om stalkning på brottsliga gärningar som riktar sig mot en enda person. Detta gör att förföljelse mot flera personer i en och samma familj faller utanför ramen, något som är särskilt allvarligt med tanke på hur många fall av stalkning som riktar sig mot en före detta partner. Vi vill att en persons förföljelse av olika medlemmar i en familj ska kunna räknas ihop, t.ex. om en man bedriver stalkning såväl mot en kvinna som mot hennes minderåriga barn. Det skulle höja det samlade straffvärdet och skulle även indirekt bidra till att stärka det straffrättsliga skyddet mot hedersrelaterade brott där ofta flera är inblandade.

Kränkande fotografering

Den 12 maj 2017 meddelade Högsta domstolen sitt avgörande i ett rättsfall gällande en man som fört upp sin mobiltelefon under kjolen på en kvinna som stod framför honom i rulltrappan och tagit foton av hennes underliv. Mannen dömdes för sexuellt ofredande. Avgörandet innebär att ansvar för sexuellt ofredande kan aktualiseras även i fall när den angripne inte har uppfattat gärningen under tiden den pågår. Med instämmande från övriga ledamöter skrev ett av justitieråden ett särskilt yttrande där det påpekades att utrymmet för att med stöd av avgörandet komma till rätta med integritetskränkande fotografering fortfarande är begränsat. Detta följer framför allt av kravet på att angreppet innebär ett intrång i den angripnes fredade zon. I det särskilda yttrandet nämns att gärningsmannen i det förevarande fallet hade fört upp sin mobiltelefonkamera i omedelbar närhet av kvinnans underliv. Om fotografering t.ex. görs från längre avstånd sker inte något sådant intrång i den angripnes fredade zon och bestämmelsen om sexuellt ofredande hade alltså inte kunnat användas. Om en sådan fotografering inte heller kan angripas med stöd av straffbudet om kränkande fotografering kommer den alltså inte att omfattas av något straffansvar.

Liberalerna har i flera år arbetat för att bestämmelserna om sexuellt ofredande och kränkande fotografering analyseras i ljuset av den prejudicerande domen. Kränkande fotografering kan påverka livet och vardagen för de som utsätts enormt. Ofta rör det sig om systematiska trakasserier och hot om att sprida bilder tagna i en relation, avklädda bilder tagna av bekanta eller obekanta och där den misstänkte behåller bilderna och när unga fotar och sprider bilder på andra unga för att få social makt.

Den 30 januari 2020 tillsattes slutligen en utredning som fick i uppdrag att bl.a. överväga denna fråga. Utredningen redovisade sina slutsatser i betänkandet SOU

2021:43, där det inte föreslås någon ändring av straffbestämmelsen om sexuellt ofredande med avseende på smygfotoografering. Däremot föreslås att paragrafen ska delas upp så att brott mot barn regleras i en särskild bestämmelse.

I skrivande stund pågår remissbehandlingen av betänkandet. Liberalerna kommer nog att följa remissrundan och utesluter inte att vi agerar särskilt i frågan längre fram.

Barnfridsbrott och vårdnadsfrågor

Liberalerna har drivit på för att ett barnfridsbrott ska införas och för att de lagförslag som överlämnades i betänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32) ska genomföras. Barnfridsbrottet innebär att det sedan den 1 juli 2021 är straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar i form av till exempel vålds- och sexualbrott i nära relationer. Men om vi vill att barn ska växa upp i trygghet måste ytterligare åtgärder vidtas.

Det gäller framförallt vårdnad, boende och umgänge. När en vårdnadshavare – oftast en pappa – väljer att utöva våld mot sin partner, ofta med barnet som vittne, måste det leda till att vårdnad, boende och umgänge dras in. Barnen är nu fullt ut i juridisk mening brottsoffer. Varje åtgärd ska ses i ljuset av detta.

Vi liberaler har krävt förstärkt skydd för barn genom barnfridsbrottet och nu kräver vi även att våldet leder till indragen vårdnad. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning, Vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer – en översyn av reglerna i föräldrabalken (dir. 2021:70), som bland annat ska se över hur skyddet för barnet kan stärkas när en fråga uppkommer om umgänge med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning. Det är ett steg i rätt riktning och nu måste vi säkerställa att utredningen skyndsamt leder fram till att det blir lättare att skydda barn från en våldsam förälder. Vid misstanke om våld mot mamman är det även högt angeläget att det snabbare tas interimistiska beslut om vårdnad, boende och umgänge och i mordfall ska BUP och socialtjänsten direkt ta hand om barnen.

Alla barn har rätt att växa upp under trygga och stabila förhållanden utan våld, övergrepp eller kränkande behandling. Att som mamma inte veta om barnen kommer att fortsätta att tvingas att umgås med eller bo hos pappan som utövar våldet påverkar också om den våldsutsatta mamman ska våga ta steget att lämna den våldsutövande pappan eller inte.

Uppdraget i den nyligen tillsatta utredningen syftar bland annat till att skapa bättre förutsättningar för kontinuitet, stabilitet och trygghet för barn som har upplevt våld av närstående och att se över situationen då ett barn är i ett skyddat boende eller har skyddade personuppgifter. Vi ser det som mycket viktigt att utredningen kommer fram till att dessa barn garanteras rätt till skolgång och långsiktig bostad samt att barnen måste få sin röst hörd i alla processer som har betydelse för deras framtid.

Polisens arbete

År 2020 polisanmäldes omkring 25 000 sexualbrott i Sverige, varav 9 577 rubricerades som våldtäkt eller oaktsam våldtäkt. Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) utsattes en av tre unga tjejer för ett eller flera sexualbrott förra året. Mörkertalet sägs även vara stort. Majoriteten av de anmälda våldtäkterna var mot en kvinna eller flicka (93 procent) och den misstänkta gärningspersonen var en man i 98 procent av fallen.

Polisers bemötande av kvinnor som har blivit våldtagna betyder mycket för brottsoffrens möjlighet att bearbeta sina erfarenheter. Poliser som möter våldtäktsoffer vill vara stödjande och empatiska, men många uttrycker att även de själva behöver stöd och att de saknar nödvändiga förutsättningar för att kunna agera professionellt och stödjande. Brottsoffrens kritik av brister i bemötandet behöver tas på allvar. Enligt forskarstudier har kvaliteten på bemötandet också visat sig påverka hur kvinnan bearbetar det som hänt och om hon väljer att söka hjälp igen.

Den ansträngda situationen inom Polismyndigheten gör att polisen inte i tillräcklig grad hinner gripa sig an anmälningar ens av de allvarligaste brotten. Polisen behöver arbeta strategiskt med att förstärka sin utredningskapacitet i fråga om sexualbrott och andra grova brott som gäller mycket allvarliga kränkningar av enskilda människor. Det är av största vikt att brottsanmälningar gällande sådana brott inte blir liggande, särskilt inte när det finns vittnesuppgifter och bevismaterial att ta fasta på. Liberalerna har under mandatperioden medverkat till en utbyggnad av Polismyndigheten, men förstärkningen måste fortsätta också långsiktigt. Målet om 10 000 fler polisanställda till utgången av 2024 är långt ifrån tillräckligt. Vi vill därefter fortsätta utbyggnaden långsiktigt med sikte på det europeiska snittet för polistäthet.

Det är också angeläget att utveckla arbetet med tidig spårsäkring vid sexualbrott. Utredningen om ett förstärkt skydd mot sexualbrott (SOU 2021:43) har lagt ett antal viktiga förslag, bland annat om tydligare lagreglering av hälso- och sjukvårdens ansvar för spårsäkring.

Kriminalvård

Kriminalvården behöver utveckla sitt arbete med behandlingsprogram för den som dömts för brott. Det är också viktigt att detta ses som en del av den rehabiliterande delen av kriminalvården, så att fängelsestiden inte bara blir ett straff att passivt sitta av.

Efter att riksdagen bifallit en motion från Liberalerna, i den delen att den dömdes medverkan i behandlingsprogram för att bryta det destruktiva beteendemönstret ska vägas in vid prövningen av villkorlig frigivning, lade regeringen fram en proposition om att den som inte deltar i åtgärder avsedda att minska risken för återfall i brott ska kunna få sin villkorliga frigivning uppskjuten och alltså få sitta längre tid i fängelse än i dag. Den nya regeln trädde i kraft den 1 maj 2021.

Det är ett steg i rätt riktning. Liberalerna anser dock att dagens ordning med näst intill automatisk villkorlig frigivning efter två tredjedelar av fängelsestiden ska tas bort. Villkorlig frigivning ska vara en möjlighet, men inte en rättighet. Den som dömts för brott mot en närstående eller sexualbrott och vägrar att delta i behandlingsprogram ska över huvud taget inte vara aktuell för villkorlig frigivning.

Elektronisk övervakning efter frigivning från en kriminalvårdsanstalt

Liberalerna har länge förespråkat att förövare som dömts för sexualbrott eller brott mot närstående också ska kunna få kontaktförbud med fotboja direkt efter fängelsestiden. Med anledning av bl.a. bifall till tidigare motionsyrkanden från Liberalerna har frågan om elektronisk övervakning av frigivna blivit föremål för utredning, och riksdagen fattade våren 2019 beslut om ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2020. Liberalerna anser att det är viktigt att nu följa upp hur den nya lagstiftningen tillämpas så att brottsoffer som lever under hotbild får det skydd som de behöver.

Det är också viktigt att se över säkerhetsbestämmelserna vid permissioner. Frågan är särskilt angelägen då en person har dömts för våld i nära relationer eftersom hotbilden mot offret då kvarstår.

Stödjande och förebyggande arbete

Jourverksamhet för våldsutsatta – ett åtagande för hela samhället

De som utsätts för mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt annat våld i nära relationer måste få stöd och hjälp. Det kan bokstavligen handla om liv eller död. Hur hjälpen ser ut och vilka som står för insatserna kan se olika ut, men det enskilda brottsoffret måste kunna lita på att hjälpen finns där när den behövs.

En ovärderlig del av det stöd som ges till våldsutsatta kvinnor och unga tjejer och deras anhöriga ges i dag via de ideella kvinno- och tjejjourerna och andra jourverksamheter, såsom brottsofferjourer. Våld i nära relationer är komplext, där skuldbeläggande, skam och normalisering av våldet är vanliga inslag. På kvinno- och tjejjourer finns högutbildad personal med specialistkunskaper i just våldets mångfald, orsak och verkan. I många fall kan de ideella verksamheterna också nå ut till våldsoffer som av olika skäl inte vågar ta kontakt med en myndighet. En del kan dra sig för att berätta för socialtjänsten vad de utsätts för, eftersom socialtjänsten då kan öppna en utredning i ärendet.

Under coronaåret 2020 ökade mäns och unga killars våld mot kvinnor och unga tjejer kraftigt, visar entydiga rapporter. Förra året tog kvinno- och tjejjourerna emot nästan 140 000 samtal via telefon, mejl och chattar jämfört med 120 000 året innan. Kvinnors och unga tjejers ökade utsatthet för våld i hemmet det senaste året har refererats till som en skuggpandemi och är något som kommer att behöva hanteras över tid. Många våldsutsatta har levt i karantän och isolering i hemmet med sin förövare med begränsade möjligheter att söka sig till skyddade boenden.

Vår principiella utgångspunkt är att jourverksamhet för våldsutsatta är en del av det samhällseliga åtagandet, oavsett om jourerna drivs i offentlig eller ideell regi. De som arbetar på jourer har ett samhällsbärande yrke. Vi ser det därför som självklart att slå fast principen att det offentliga ska trygga och långsiktigt finansiera stödet till kvinnojourer och andra jourverksamheter. Detta är lika självklart som att kommunerna inte får abdikera från sitt eget ansvar och överlåta på de ideella krafterna att erbjuda den hjälp som kommunerna själva borde kunna svara för.

Kvinn- och tjejjourer får i dag bidrag från det allmänna via flera olika kanaler, och både statliga och kommunala pengar kan ges. Även om stödet har byggts ut på senare år är det fortfarande ett problem att få en tillräckligt långsiktig och stabil finansiering. När vissa kommuner fattar bidragsbeslut ett år i taget i fråga om jourverksamhet skapas ingen långsiktighet. Nuvarande statsbidrag som riktar sig till tjej- och kvinnojourer har även ett grundläggande problem: Det är inte möjligt att söka till de insatser som utgör kärnan av de utsattas behov och jourernas verksamhet – skyddat boende. I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen ett riktat statsbidrag, i syfte att stödja de ideella organisationer som driver skyddade boenden och behöver stöd för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Men också detta statsbidrag är tillfälligt.

Ett sätt att möjliggöra långsiktig finansiering och finansiering av kärnverksamheten kan vara att kommuner sluter avtal med jourerna enligt IOP-modellen (ideellt–offentligt

partnerskap). Vidare bör hänsyn tas till jourverksamheters behov av stöd vid ändrade krav och ändrad lagstiftning för skyddat boende.

Det bör eftersträvas av alla kommuner att ha samverkan med en lokal jour, antingen i den egna kommunen eller i samverkan med andra. Eftersom de ideella jourerna bygger på personers egna engagemang kan det inte förutsättas att det kan finnas jourer i alla kommuner. Men däremot bör kommunerna verka för samarbetsavtal med jourverksamheter i närområdet och erbjuda ekonomiskt stöd.

Det behövs en bredare översyn, i samverkan med företrädare för jourerna, för att skapa ett mer långsiktigt och enhetligt system där kvinno- och tjejjourer i hela landet får mer likvärdiga förutsättningar. Det är därmed viktigt att resurser till förändringsarbete med män och pojkar inte inskränker de resurser som tilldelas för skydds- och stödinsatser för våldsutsatta kvinnor, unga tjejer och barn. Detta är en strategisk fråga för att den individ som är utsatt för våld eller hedersrelaterat förtryck ska kunna få stöd och hjälp, i hela landet och på det sätt som hon eller han själv efterfrågar.

Socialtjänstens insatser

Enligt socialtjänstlagen har socialnämnden ett särskilt ansvar för att ge stöd till den som utsatts för brott och särskilt beakta situationen för kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående. Vidare ska socialnämnden tillse att barn som utsatts för brott får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott. Hur detta fungerar i praktiken varierar dock stort. Det behövs en bättre uppföljning och tydligare nationella riktlinjer så att kommuner kan förbättra sitt stöd.

Den som utsatts för mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer eller annat våld i nära relationer behöver ofta få skydd från fortsatt brottslighet genom att komma till ett annat boende, till exempel en jourlägenhet eller ett skyddat boende. Termernas användning varierar, men oftast syftar begreppet skyddat boende på ett boende med personal som har relevant utbildning och erfarenhet. En jourlägenhet behöver däremot inte ha någon bemanning av utbildad personal.

Socialstyrelsen framhåller att varje kommun vid behov ska kunna erbjuda tillfälligt boende till våldsutsatta vuxna, ungdomar som har utsatts för våld eller andra övergrepp av sin partner samt ungdomar som har utsatts för hedersrelaterat våld. Boendet som erbjuds den skyddssökande bör även vara lämpligt för eventuella medföljande barn, oavsett ålder och kön.

Det är den kommunala socialnämnden som har det yttersta ansvaret för att tillhandahålla skyddat boende för våldsutsatta och deras barn. I socialtjänstlagen framhålls tydligt att det är socialnämndens ansvar att ge brottsoffer stöd och hjälp och att socialnämnden särskilt ska beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd, hjälp och rehabilitering för att förändra sin situation. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Kommunen kan i sin tur lämna över genomförandet av insatser till en enskild aktör, t.ex. en kvinnojour, om det finns en överenskommelse. Om det bedöms att en våldsutsatt kvinna behöver skyddat boende kan alltså kvinnojouren erbjuda detta. Det

yttersta ansvaret för att insatsen ges, och att den håller tillräcklig kvalitet, ligger dock hos kommunen.

De flesta kommuner erbjuder skyddat boende för kvinnor som är utsatta för hot eller våld, men inte alla. I vissa fall driver kommuner ett eget skyddat boende, men i majoriteten av fallen drivs dessa av ideella föreningar, vanligtvis kvinnojourer. Tillgången till skyddade boenden är mycket ojämnt fördelad över landet, och det tillhör vardagen att kvinnor nekas plats på skyddat boende helt enkelt på grund av platsbrist.

Platserna räcker inte till alla som behöver hjälp. Detta gäller såväl jourlägenheter som skyddade boenden. Bristen skapar i sin tur dålig genomströmning eftersom det inte finns några lediga lägenheter att gå vidare till.

Vi anser att mer måste göras för att säkra tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden. Kommunerna har huvudansvaret, men den totala bilden blir att kommunerna sammantaget inte lyckas skapa tillräckligt många skyddade boenden för att täcka det faktiska behovet. Resultatet blir att misshandlade kvinnor, deras anhöriga och även våldsutsatta män lämnas utan det skydd som de skulle ha behövt. Det mest relevanta är inte exakt hur många platser som finns i en viss kommun, utan att det överallt i landet finns tillräckligt många platser inom rimligt avstånd och att inte bristen på platser skapar inlåsnings effekter.

Det behövs också förbättringar i befintliga boenden. Det är till exempel angeläget att fler skyddade boenden har god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Barnperspektivet behöver förstärkas. Det handlar om att skapa förutsättningar för fler skyddade boenden där barn kan bo, men det kan också handla om att trygga barnens möjlighet att gå i förskola och skola även om de behöver bo på en annan plats. I en traumatisk och turbulent situation kan förskolan eller skolan vara en miljö som ger kontinuitet och trygghet. Det är därför viktigt att uppmärksamma barns situation när de behöver bo i en jourlägenhet eller ett skyddat boende. Det kan handla om att se till att de tillfälliga boendena är barnvänliga till sin utformning, men det handlar också om så enkla saker som att fler barn kan behöva få skolskjuts från sin tillfälliga bostad för att kunna gå kvar i sin vanliga förskola eller skola.

År 2014 presenterade Carin Götblad, nationell samordnare mot våld i nära relationer, sitt slutbetänkande (SOU 2014:49) med en rad rekommendationer och förslag på lagändringar. Bland annat föreslogs att kommunernas ansvar för insatsen skyddat boende för våldsutsatta ska regleras i socialtjänstlagen. År 2017 presenterades vidare en utredning om stärkt barnperspektiv i skyddat boende (SOU 2017:112), där det bland annat föreslås att insatsen skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen och definieras juridiskt. Vidare läggs i utredningen förslag om kvalitetskrav och tillståndsplikt för skyddade boenden.

Vid sidan av dessa frågor, som nu bereds, anser Liberalerna att kommunernas ansvar att säkerställa att det finns platser att tillgå i jourlägenheter och skyddade boenden bör förtydligas. Det skulle kunna ske genom att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar skärps. I dag föreskrivs att kommunerna varje mandatperiod ska fastställa riktlinjer för bostadsförsörjningen och att dessa ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Vi vill ändra skrivningen om bostadsbehovet för särskilda grupper så att det tydligt framgår att kommunerna också ska analysera behovet av tillfälliga boenden för våldsutsatta och deras anhöriga. Eftersom bostadsförsörjningslagen också innehåller bestämmelser om länsstyrelsens ansvar att underlätta samordning mellan kommuner skapas goda förutsättningar för att analysen av behovet

av jourlägenheter och skyddade boenden kan göras kommunövergripande. Ett viktigt exempel på detta är kommunnätverket Kompotten, där kommuner samverkar kring stöd vid byte av bostadsort gällande personer som utsatts för våld av närstående. Nätverket samordnas för närvarande av Västerås kommun, som också fått statsbidrag för detta.

Inom ramen för januarisamarbetet fick Liberalerna igenom stora budgetsatsningar på insatser för jämställdhet och mot hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat har särskilda satsningar gjorts på ökade resurser till de ideella kvinno- och tjejjourerna, något som ligger helt i linje med Liberalernas politik.

Inför rutiner för vårdgivare och skolor för att upptäcka våldsutsatthet och hedersrelaterade problem

Vi behöver även utbilda vårdpersonal och införa rutiner vid allmänna hälsokontroller, inklusive vid tandvård och gynekologiska undersökningar, att alltid ställa frågor för att upptäcka alla former av våldsutsatthet och tydligt synliggöra t.ex. barn- och tvångs- äktenskap, könsstympning och sexualbrott. Även inom skolan behöver motsvarande utbildningar utvecklas. Mötesplatser som familjecentraler, där man med tidiga insatser kan möta riskfaktorer i samspelet mellan barn och föräldrar, ska tillvaratas. Medan barnen leker på den öppna förskolan kan föräldrarna ges stöd och få information om olika insatser för att förbättra barns hälsa.

Hälso- och sjukvården i hela landet måste ha tillgång till särskild kompetens eller verksamhet för att ta emot de flickor och kvinnor som är könsstympade samt är i behov av vård och behandling samt psykosocialt stöd. Fler specialiserade mottagningar lär komma att behövas, och medicinska riktlinjer och rutiner behöver tas fram och tillämpas i alla regioner.

Fokus på förövare och potentiella förövare

Det behövs ett tydligare fokus på de män och unga killar som står för våldet mot kvinnor i nära relationer. Här krävs inte bara straffskärpningar och andra rättspolitiska åtgärder utan också hjälp till den som vill bryta sitt eget destruktiva beteendemönster. Att fastslå detta är inte att bagatellisera våldet – den som har begått brott ska lagföras och få sitt straff genom en rättsprocess. Men parallellt med detta måste också insatserna öka för att förebygga att samma person upprepar kränkningarna i framtiden.

Vi liberaler är positiva till att det nu har tydliggjorts i lag att det till socialnämndens uppgifter hör att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. I praktiken innebär detta att socialnämnderna får ett ytterligare uppdrag inom ramen för socialtjänstlagen samt att en rad nödvändiga förändringar i olika sekretessbestämmelser åtgärdas för att underlätta det nya uppdraget. För Liberalernas del är det viktigt att lösningar blir konkreta och verkningsfulla och att de följs upp.

Här är det viktigt att beakta att våld mot närstående förekommer i alla slags familjer och att all den personal som arbetar inom socialtjänsten har kompetens att fånga upp signaler. I många kommuner finns särskilda relationsvåldssamordnare som koordinerar arbetet och fungerar som en intern kunskapsresurs.

Många kommuner har byggt upp stödverksamheter för den som behöver bearbeta sitt eget destruktiva beteendemönster, och det finns även ideella verksamheter som gör viktiga insatser. Det behövs bättre insatser riktade till den som är motiverad att bryta ett

destruktivt beteende i relationer. Det är också värdefullt med forskning kring insatser som syftar till att våldsutövare förändrar sitt beteende och upphör med att utöva våld.

Liberalerna har i flera år förespråkade ett separat nationellt hjälpnummer för män och kvinnor som är oroliga för sitt eget våldsagerande i nära relationer. Därför är det positivt att telefonlinjen ”Välj att sluta”, som började som ett samarbete mellan länsstyrelserna i Stockholm och Skåne samt Manscentrum Stockholm, nu har blivit nationell.

Unga killars våld mot unga tjejer

Den offentliga diskussionen om mäns våld mot kvinnor tar så gott som alltid sin utgångspunkt i de vuxna kvinnorna samt de barn som upplever våldet. Att våldet också förekommer i ungas partnerrelationer uppmärksammas däremot mycket sällan.

För att nå det jämställdhetspolitiska målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra måste samhället få upp ögonen för att killars våld mot tjejer är minst lika allvarligt som mäns våld mot kvinnor och att det ofta är där det börjar. Arbetet med att få unga killar att sluta utöva våld mot tjejer måste prioriteras högre. Stödet och skyddet för just unga tjejer måste förbättras och kunskapen om att unga tjejer i så hög grad utsätts för våld i sina nära relationer måste öka. Skolor måste ha ett strukturerat arbete för att förebygga, hantera och motverka mäns och pojkars sexuella övergrepp mot flickor, och menar vi allvar med att förebygga våld måste insatserna börja redan i förskolan.

Även vad gäller insatser till våldsutövare är det av största vikt att insatserna riktar sig också till personer under 18 år. Till detta finns det två motiv: det självklara i att motverka våld i alla nära relationer i alla åldrar samt att sådana insatser kan vara särskilt strategiska med tanke på att ett destruktivt mönster av våldsutövande ofta grundläggs tidigt.

Ett viktigt exempel på målgruppsverksamhet är plattformen ungarelationer.se, som sedan 2019 är en nationell stödlinje för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. Det är en ungdomsanpassad motsvarighet till både Kvinnofridslinjen och ”Välj att sluta”-linjen som vänder sig till både unga våldsutsatta och unga våldsutövare. Bara under det första året hade plattformen mer än 200 000 besök och fler än 5 400 samtal i chatten. Den mest lästa texten i kunskapsbanken är ”Jag utsätter någon” och fler än 50 000 har gjort testet ”Är jag i en schysst relation?”.

Det är av största vikt att statens insatser på detta område har ett brett perspektiv som inkluderar alla åldrar, inklusive unga. Stödet till unga måste prioriteras lika högt som stödet till vuxna och stödplattformar till unga måste ges långsiktiga förutsättningar. I sammanhanget kan noteras att Istanbulkonventionens artikel 24 föreskriver att parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att inrätta nationella hjälptelefoner för att ge råd till den som söker stöd, konfidentiellt eller med vederbörlig hänsyn till hans eller hennes anonymitet, ”beträffande alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention” och att det av artikel 3 f i samma konvention framgår att konventionen även omfattar flickor under 18 år.

Våld mot åsrika människor

Våld mot, övergrepp på samt vanvård av åsrika personer har behandlats av riksdagen vid flera tillfällen. I den åsrika generationen är såväl kvinnor som män utsatta, kvinnor i något högre utsträckning än män. Att förövaren i de här fallen kan vara en partner men också vuxna barn eller en vårdare som står för övergreppen ger komplexiteten en

ytterligare dimension. Det handlar om fysiskt våld, om sexuellt våld, om kränkningar och vanvård, men också om att söner, döttrar och andra anhöriga utöver att begå fysiskt och psykiskt våld lägger beslag på sina äldres tillgångar.

Riksdagen har vid flera tillfällen behandlat problematiken. År 2014 antog regeringen en nationell strategi om våld mot äldre personer inom vård och omsorg, men dess avgränsade ämne gjorde att polisens och rättsväsendets roll i sammanhanget uteslöts. Den nu gällande nationella strategin 2017–2026 för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor lyfter över huvud taget inte upp denna specifika fråga och berör mycket flyktigt åldersdimensionen i andra avseenden. Vi anser att det är viktigt att äldres utsatthet för våld i nära relationer uppmärksammas i socialtjänstens förebyggande arbete. Även andra yrkesgrupper som möter årsrika människor i sin vardag behöver kunskap om hur de kan upptäcka övergrepp och hur just de kan hjälpa utifrån sin roll. Detta är viktigt för att de sekretessbrytande regler som infördes 2021, och som vi står bakom, ska få genomslag i praktiken.

Den nationella hjälplinjen

Sedan 2007 drivs den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen (020-50 50 50) på uppdrag av regeringen. Kvinnofridslinjen vänder sig till alla våldsutsatta kvinnor och deras närstående som behöver stöd och information om samhällets resurser i frågor som rör fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Även andra personer i kvinnornas närhet är välkomna att ringa, liksom personer som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor i sitt arbete.

I genomsnitt besvaras cirka 25 000 samtal per år, och högst är trycket i samband med storhelger och semesterperioder. Även Kvinnofridslinjens webbplats är välbesökt och fungerar också som kunskapsbank i frågor som gäller våld i nära relationer.

Begreppet kvinnofrid associeras i det allmänna språkbruket främst till vuxna mäns våld mot vuxna kvinnor, och det är också denna form av våld som utgör tyngdpunkten i Kvinnofridslinjens verksamhet. Det kan observeras att kvinnofridsbrottet i svensk lag förutsätter att det är en man som är förövare: om en kvinna utsätts för upprepade kränkningar av sin kvinnliga partner är brottsrubriceringen alltså inte kvinnofridskränkning utan fridskränkning. Även om även män som utsätts för våld är välkomna att kontakta Kvinnofridslinjen är informationen tydlig om att Kvinnofridslinjen bara har begränsad kunskap om lokala hjälpmöjligheter.

Kvinnofridslinjen har byggt upp en välfungerande verksamhet som har blivit alltmer känd. Det är viktigt att detta tas tillvara. Samtidigt är det också viktigt att ta ytterligare steg för att förbättra stödet för den som utsätts för fysiskt och psykiskt våld i den egna relationen. Det är också viktigt att skapa en bättre koppling mellan Kvinnofridslinjens verksamhet och det arbete som bedrivs för att nå ut till dem som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat via det nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen i Östergötland.

Liberalernas uppfattning är därför att Kvinnofridslinjen bör byggas ut till ett nationellt hjälppnummer i 11-serien för den som vill ha råd och hjälp på grund av att hen utsätts för våld och kränkningar i den egna relationen eller för hedersrelaterat våld och förtryck. Rent praktiskt skulle detta kunna ske genom att Kvinnofridslinjens jourtelefon integreras i en bredare stödverksamhet. Det etablerade begreppet Kvinnofridslinjen kan på så vis tillvaratas, samtidigt som det också byggs upp ett mer samlande begrepp som vänder sig även till t.ex. hbtq-personer oavsett kön samt män som är offer för våld inom

relationen. Det är av största vikt att frågor kring unga killars våld mot unga tjejer och våld i ungas partnerrelationer är fullt ut integrerade i genomförandet och att unga tjejer får ett proportionerligt stöd i deras utsatthet för unga killar som utövar våld mot dem.

Haverikommission för enskilda fall av dödligt våld och andra grova våldsbrott

I dag har Socialstyrelsen ansvar för att utreda dödsfall där barn eller vuxna avlidit på grund av brott av en närstående eller tidigare närstående person. Syftet är att ta fram generella förslag som kan förebygga sådana brott i framtiden men däremot inte att uttala sig om de enskilda fallen. Den 1 januari 2019 utvidgades ansvaret även till att utreda fall av grov misshandel m.m. av barn samt försök m.m. till mord eller dråp på vuxna.

Liberalerna anser att detta inte räcker. Vi anser att det också måste kunna göras en granskning – en haverikommission – av myndigheternas agerande i ett enskilt fall. Oftast har hotbilden varit känd långt i förväg, men ändå har brottet inte kunnat hindras. Därför behöver en haverikommission kunna tillsättas också i enskilda fall där samhället misslyckats med att förebygga dödligt våld eller andra grova brott mot närstående.

Att granska det enskilda fallet handlar om att bedöma hur polis och åklagare agerat men också socialtjänsten, sjukvården och andra instanser. Det behöver också granskas vad som var känt på förhand om både gärningsman och offer.

Johan Pehrson (L)

Juno Blom (L)

Maria Nilsson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)